Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Společenství v evropském metrologickém výzkumném programu prováděném několika členskými státy

KOM(2008) 814 v konečném znění – 2008/0230 (COD)

(2009/C 228/12)

Dne 21. ledna 2009 se Rada, v souladu s čl. 169 a 172, odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Společenství v evropském metrologickém výzkumném programu prováděném několika členskými státy“

Dne 13. ledna 2009 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Jednotný trh, výroba a spotřeba přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor pana PEZZINIHO hlavním zpravodajem na 452. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. března 2009, a jednomyslně přijal následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor považuje záměry návrhu za zásadní a vyzývá Komisi, aby postupovala ke společnému systému měření, překonávajícímu výzkum a úspěšné výsledky v členských státech, který by byl zdrojem všemi sdílené evropské přidané hodnoty.

1.2 Výbor soudí, že konečným cílem by mělo být ve světovém měřítku dosažení jednotné pozice, v jejímž rámci by hlas Evropské unie nebyl v podřízeném postavení, ale prosazoval by standardy odpovídající materiálům, produktům a postupům vyvinutým v Evropě a průmyslovým a obchodním zájmům Evropské unie.

1.3 Výbor zastává názor, že v hospodářských a sociálních souvislostech nyní již globálního rozsahu může být evropská metrologická struktura dosahující výjimečného postavení pro hospodářství Evropské unie jen přínosem.

1.4 EHSV je přesvědčen, že evropská výzkumná obec by měla být stále více účastna postupů vypracování moderních systémů, které umožňují uplatnění metrologie ve špičkových oblastech fyziky, chemie, biologie, věd o životním prostředí a ekologické stopě, nanotechnologií, stravování, zdraví a bezpečnosti při práci.

1.5 Výbor zastává mínění, že k dosažení potřebných a žádaných úspěchů je nutné usilovat odhodlaně o větší integraci průmyslu, obchodu a veřejného sektoru při rozvoji evropského metrologického výzkumu, který je indikován novými standardy na mezinárodních fórech.

1.6 EHSV přikládá zvláštní význam tomu, aby se metrologický výzkum neprojevoval jako uzavřený a sebevztažný ve svém vlastním světě.

1.7 Předpisy a normalizace se projevují měřitelnými systémy, založenými na aplikované metrologii sdílené v mezinárodním měřítku. EHSV proto doporučuje, aby se od samého počátku na tvorbě nových systémů podílely kromě akreditačních orgánů i evropské instituty z oblasti standardizace (CEN, CENELEC, ETSI) i instituty vnitrostátní.

1.8 EHSV soudí, že v evropském metrologickém výzkumu je třeba vyvinout veškeré úsilí k dosažení úzké integrace těchto prvků:

— výzkumná obec;

— průmysl;

— univerzity, vědecká a vzdělávací pracoviště;

— výsledky technologických platforem;

— organizovaná občanská společnost.

Pouze tímto způsobem, za vyloučení jakékoliv formy „uzavřeného provozu“, je podle názoru Výboru možné dosáhnout výsledků na evropské úrovni, které budou využitelné v mezinárodním měřítku.

1.9 Výbor oceňuje podstatu návrhu Komise k prosazení iniciativy EMRP ([1]) (evropského metrologického výzkumného programu) pomocí kroků, které předpokládají vysokou úroveň „komunitarizace“ z hlediska:

— společného plánování a přijetí komunitárních pravidel pro účast, jak je stanoví 7. RP,

— očekávané úrovně alokace zdrojů a logického příspěvku zúčastněných zemí.

1.10 Podle názoru Výboru by měl být lépe definován systém řízení. Je zřejmé, že nejednoznačný systém řízení může být překážkou v rozvoji výzkumu a v dosahování očekávaných výsledků.

1.11 EHSV v této souvislosti zdůrazňuje nezbytnost vyšší míry zapojení subjektů přímo zainteresovaných na metrologických výsledcích výzkumu, jak při stanovení priorit, tak při vypracování a vyhodnocení výzev k předkládání návrhů, které by byly vypsány v CORDIS a Úředním věstníku; tyto návrhy by měly integrovat účast podniků, univerzit a výzkumných a vzdělávacích pracovišť jak v monitorování, tak v kontrole programů a financovaných projektů.

1.12 EHSV by považoval za vhodné, aby rada pro výzkum EMRP byla pověřena možností kontrolovat závaznými stanovisky určenými výboru EMRP typologii výzkumu určeného k financování, roční pracovní program a výběr členů skupiny nezávislých hodnotitelů návrhů a aby jeden pozorovatel Komise sledoval hodnotící skupiny, jako je tomu v 7. RP.

1.13 EHSV by považoval za vhodné, aby návrhy přípravy příštího rámcového programu pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace 2014–2020 obsahovaly skutečný stálý program Společenství koordinovaný a řízený Komisí, jenž by byl založen na soustavném procesu zapojování zúčastněných stran majících zájem; tento program by bral v úvahu především potřeby průmyslu, univerzit, výzkumu a standardizace, stejně jako mezinárodních aspektů metrologického výzkumu, zvláště ve vztahu k mezinárodním institutům jako ISO, OCSE a dalším referenčním subjektům, jako je IUAP ([2]).

2. **Úvod**

2.1 Narůstající globalizace průmyslové produkce, poskytování služeb i obchodu vyvolává nutnost co možná nejpodstatnější redukce technických překážek, které by mohly bránit obchodní výměně. Základem tohoto procesu je spolehlivý společný měrný systém.

([1]) Podle článku 169 Smlouvy.
([2]) International Union of Pure and Applied Physics.

2.2 Rostoucí počet právních předpisů, zvláště v oblasti

— bezpečnosti;

— označování potravin;

— zdravotních systémů;

— životního prostředí;

— biotechnologie;

— nanotechnologie a pokročilých materiálů;

— energie;

— dopravy, telekomunikací a zabezpečovacích systémů

vyžaduje vysledovatelnost a srovnatelnost, které by byly uznávány na mezinárodní úrovni.

2.3 Metrologický výzkum má do značné míry povahu veřejného zájmu a je jednou z hlavních podpůrných činností regulace a standardizace.

2.3.1 Evropské infrastruktury pro měření jsou podporované evropskými organizacemi, jako je European co-operation for Accreditation (Evropská spolupráce pro akreditaci, EA), European Committee for Standardisation (Evropský výbor pro standardizaci), evropská metrologická síť Euromet ([3]), nyní součást sítě Euramet, Institute for Reference Materials and Measurements (Institut pro referenční materiály a měření, IRMM) v Geelu, součást Společného výzkumného střediska, ve spolupráci s Mezinárodním úřadem měr a vah (*Bureau International des Poids et Mesures*, BIPM).

2.4 Mezinárodní úřad měr a vah soudí, že vývoj v interdisciplinárních oborech, jako jsou nanotechnologie, vyspělé materiály a vlastnosti materiálů, bude brzy vyžadovat jistý počet norem pro nové referenční standardy měření ve fyzice i v chemii ([4]).

2.5 Konkurenceschopnost a udržitelné inovace vyžadují v Evropě ve všech oblastech přesná měření a testování s vysledovatelnými výsledky, aby bylo možné stanovit dlouhodobé normy referenčního měření, jak je definuje mezinárodní soustava jednotek SI.

([3]) Tvoří ji národní metrologické ústavy 32 zemí a Institut pro referenční materiály a měření (IRMM) Společného výzkumného střediska Evropské komise v Geelu.
([4]) Zpráva BIPM z roku 2007 *Évolution des besoins dans le domaine de la métrologie pour le commerce, l'industrie et la société et le rôle du BIPM* (Vývoj potřeb odvětví metrologie ve vztahu k obchodu, průmyslu a společnosti a úloha BIPM), Paříž, 2008.

2.6 Evropský metrologický výzkum zajišťují národní programy metrologického výzkumu a projekty v oblasti ERA-NET obsažené v šestém rámcovém programu a v oblasti ERA-NET-Plus obsažené v sedmém rámcovém programu (7. RP). Rovněž pod těmito rámcovými programy se vyvinuly projekty iMERA (Implementing Metrology in the European Research Area ([1])) a iMera Plus ([2]) reprezentující první fázi EMRP, činnost Společného výzkumného střediska SVS ([3]) a současný návrh EMRP na „měnitelnou geometrii".

2.7 Ve Spojených státech byla v rozpočtovém roce 2009 určena částka 634 milionů USD na federální dotace pro výzkumné programy Národního institutu pro standardy a technologii (NIST, National Institute of Standards and Technology).

2.8 Za těchto okolností považuje Výbor za důležité zvýšit zdroje určené na evropský metrologický výzkum, jenž spojuje stávající výzkumné kapacity členských států s kapacitami Společného výzkumného střediska k aktivizaci kritického objemu na mezinárodní úrovni, zabraňuje zdvojování a plýtvání zdroji a umožňuje podstatně lepší výsledky než koordinace ERA-NET-Plus v 7. RP 2007–2013.

2.9 Výbor je přesvědčen, že vzhledem k významu metrologického výzkumu pro blízkou budoucnost prokázanému různými studiemi ([4]) bude vhodné zařadit takový výzkum mezi tematické priority příštího RP 2014–2020 s tím, že by získal status stálé výzkumné struktury Společenství a zajistila by se koordinovaná a průběžná integrace s kroky na úrovni členských států.

3. **Návrh programu podle článku 169**

3.1 Účelem návrhu založeného na článku 169 je zřídit evropský metrologický výzkumný program (EMRP) spojující 22 národních programů s cílem zvýšit účinnost a efektivnost veřejného metrologického výzkumu.

3.2 Cílem návrhu je mimo jiné přispět ke strukturaci Evropského výzkumného prostoru lepší koordinací národních programů, čelit tak lépe některým společným evropským výzvám a odstranit překážky mezi národními programy.

3.3 Smyslem EMRP je podle Komise začlenění národních programů dvaadvaceti států do jediného programu Společenství, což umožní

— podpořit zejména cíle evropských metrologických systémů,

— urychlit rozvoj, vyhodnocování a používání nových technik měření,

— podpořit rozvoj a aplikaci směrnic a nařízení.

3.4 Navrhovaný model řízení byl zaveden na základě zkušeností získaných při první iniciativě podle článku 169 Smlouvy v rámci šestého rámcového programu, a to EDCTP ([5]).

3.5 Iniciativa EMRP počítá s částkou 400 milionů EUR, z čehož 200 milionů je příspěvek zúčastněných států v období 2009–2016 a zbývajících 200 milionů tvoří příspěvek Společenství.

3.6 Koordinace iniciativy bude svěřena sdružení European Association of National Metrology Institutes (EURAMET), založenému v roce 2007 podle německé legislativy jako veřejně prospěšné sdružení se sekretariátem v Braunschweigu v Dolním Sasku, jež působí jako evropská regionální metrologická organizace a výkonná agentura EMRP.

4. **Připomínky Výboru**

4.1 Výbor schvaluje základní cíle návrhu, podporuje v něm obsažené metody a připomíná, že je důležité, aby cíle vedly k těmto konkrétním důsledkům:

— excelence metrologické struktury,

— společné a konkurenceschopné otevřené výzkumné projekty,

([1]) Projekt iMera tvoří 20 subjektů ze 14 zemí společně s IRMM Společného výzkumného střediska Evropské komise.

([2]) Projekt iMera Plus tvoří 45 subjektů ze 20 zemí společně s EK.

([3]) Činnost v oblasti metrologie SVS zahrnuje podporu konkurenceschopnosti, transparentnosti vnitřního trhu a obchodu dosahovanou produkcí a šířením referenčních postupů uznaných na mezinárodní úrovni a podporou společného evropského měřicího systému.

([4]) Viz *Instrumentation and metrology in nanotechnology*, U.S. National Science and Technology Council, 2006, a BIPM, zpráva 2007.

([5]) Jedná se o Program klinických zkoušek Evropa – rozvojové země, (*European-Developing Countries Clinical Trials Program*).

— vyšší míra účasti výzkumné obce dosažená rozvojem schopností,

— skutečná mezinárodní spolupráce zhodnocující evropský systém,

— jednohlasnost v globálním měřítku

— a především větší míra integrace průmyslu (sdružení podnikatelů a zaměstnanců), obchodu a veřejného sektoru při vývoji evropského metrologického výzkumu.

4.2 EHSV považuje za zásadně důležité, aby se svět metrologického výzkumu neprojevoval uzavřeně, ale byl schopný zapojit uživatelskou obec do definování priorit programu, systému vyhodnocování a výběru projektů, účasti na návrzích a monitorování výsledků projektů, a to v těsné spolupráci s instituty standardizace a osvědčování. EHSV se vyjadřuje proti jakékoliv formě „uzavřeného provozu".

4.2.1 EHSV zastává zejména názor, že pravidla účasti v programu EMRP musejí plně respektovat ve všech směrech nařízení (ES) č. 1906/2006, kterým se stanoví pravidla pro účast na akcích v rámci sedmého rámcového programu, a finanční nařízení pro jeho provádění.

4.2.2 Pravidla pro účast v EMRP musejí nabízet ucelený a transparentní rámec zajišťující co nejúčinnější provádění se zřetelem na nutnost poskytnout snadný přístup všem účastníkům pomocí zjednodušených postupů. Taková pravidla musejí umožňovat využití intelektuálního vlastnictví vyvinutého každým účastníkem a zároveň chránit oprávněné zájmy dalších účastníků a Společenství.

4.2.3 EHSV zdůrazňuje, že zavedení integrovaného evropského metrologického výzkumu ve společném programu s národními instituty účastníků by nemohlo přinést dostatečné výsledky, pokud by nezahrnovalo těsnou integraci výzkumné obce, průmyslu, vysokých škol a institutů standardizace a osvědčování a pokud by nevyužívalo strukturovaný dialog s evropskými technologickými platformami [1] a organizovanou občanskou společností.

4.3 EHSV upozorňuje, že článek 169 Smlouvy ES dává Společenství možnost účastnit se výzkumných programů podnikaných společně několika členskými státy za podmínky, že cíle budou dobře definované a budou případné pro Společenství a pro rámcový program, budou mít podstatnou přidanou evropskou hodnotu a kritickou velikost a budou mít jasně definovaný společný program činností, řídicí struktury a provádění.

4.4 Podle mínění EHSV by měly být cíle lépe definovány, mj. z hlediska podpory národních metrologických systémů, zvýšení možností sítí národních ústavů a určených ústavů a integrace probíhajících vnitrostátních aktivit.

4.5 Podle EHSV zde chybí jasné určení akčních priorit a očekávaných výsledků plně odůvodňujících:

— evropskou přidanou hodnotu návrhu,

— jasné a vyčerpávající doložení společného programu integrovaných činností,

— strukturu řízení.

4.6 Stejnou výhradu EHSV vznáší k definování grantů určených výzkumníkům nebo organizacím, národním metrologickým ústavům a určeným ústavům.

4.7 Pokud se jedná o navrhovaný systém řízení, měl by být lépe definován. Výbor připomíná, že kromě sdružení EUROMET na evropské úrovni působí také další sdružení, jako například EURACHEM [2]; dále zdůrazňuje, že zatímco EUROMET je označen jako konkrétní struktura provádění EMRP, velká část programu samého bude řízena *National Physical Laboratory*, tedy britským představitelem, což představuje „dočasné řešení".

[1] Zde máme na mysli *microarrays* nebo pokročilou hmotnostní spektrometrii.

[2] EURACHEM je síť evropských organizací, jejichž cílem je definování systému mezinárodní vysledovatelnosti měření v odvětví chemie a šíření osvědčených postupů. EURACHEM Europa sdružuje 35 států.

4.8 Dále EHSV se znepokojením upozorňuje, že v navrženém rozhodnutí ani v přílohách se neupravuje skutečné zapojení subjektů přímo zainteresovaných na metrologických výsledcích výzkumu: průmyslu jako celku, obchodu, institutů standardizace a osvědčování a veřejného sektoru.

4.9 Závěrem EHSV vyslovuje přesvědčení, že by bylo vhodnější zaměřit se na pilotní akci evropského metrologického výzkumu o omezené době trvání do roku 2013, podle iMERA Plus a v návrzích k přípravě osmého rámcového programu pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace předložit skutečný a stálý program Společenství s jasnějšími a ověřenými mechanismy. Tento program, řízený Komisí pro všechny členské státy a přidružené země, by měl mít řídicí a poradní výbor a umožňovat rozsáhlý postup konzultací, směrování a monitorování ze strany zainteresovaných zúčastněných subjektů, především podle požadavků průmyslu.

5. **Konkrétní připomínky**

5.1 Výbor oceňuje podstatu návrhů Komise k podpoře iniciativy EMRP ([1]) v podobě, která předpokládá vysokou úroveň „komunitarizace" ve společném plánování, plánovaném přidělení zdrojů, logice „vzájemného učení", pravidlech účasti podniků, univerzit a výzkumných pracovišť i v hodnocení nabídek, na kterém se stejně jako v 7. RP má podílet pozorovatel Komise.

5.2 Pokud se jedná o řízení navrhované pro EMRP, připomíná EHSV, že:

a) Výbor EMRP, složený jen ze zástupců národních metrologických ústavů, ve kterém institut IRPM ([2]) má pouze úlohu pozorovatele, by byl zodpovědný za provádění programu, zejména:

— rozhodování o rozvoji a aktualizaci EMRP,

— vytváření a rušení výborů nezbytných pro podprogramy,

— příprava a rozhodování o prováděcích podmínkách EMRP včetně kritérií pro výběr hodnotitelů,

— schvalování složení skupin hodnotitelů,

— rozhodování o financování programů a výzkumných projektů na základě podmínek financování v rozsahu pověření EURAMET Evropskou komisí,

— schvalování části rozpočtu související s EMRP na další rozpočtové období,

— příprava a vyhlašování výzev k vyjádření zájmu a podávání nabídek týkajících se EMRP,

— dohled nad odpovídajícím a řádným vedením účtů o úkolech sekretariátu EMRP,

— monitorování a kontrola postupu financovaných programů a projektů a rozhodování o nápravných opatřeních ([3]).

b) Šestnáctičlenná rada pro výzkum EMRP, kde zasedají:

— jeden člen za BIPM,

— jeden člen za Evropskou komisi,

— jeden člen za Evropskou radu pro výzkum,

— jeden člen za Evropský parlament,

— jeden člen za EUROLAB,

— jeden člen za evropské standardizační instituce,

— jeden člen za evropskou organizaci pro spolupráci v legální metrologii WELMEC ([4]),

— devět členů za průmysl, výzkum a akademickou obec,

([1]) Podle článku 169 Smlouvy.
([2]) Institute for Reference Materials and Measurements, SVS Evropské komise.
([3]) Viz EUROMET e.V. Byelaws 11.1.2007, čl. 14 odst. 5.
([4]) Western European Legal Metrology Cooperation.

má čistě poradní úlohu ve strategických otázkách EMRP a v rozhodovacím procesu u cílených programů ([1]).

5.3 EHSV upozorňuje v této věci na nutnost zapojení rady pro výzkum závazným stanoviskem do spolupráce s výborem EMRP v nepodřízeném postavení, zejména v oblasti rozvoje a aktualizace EMRP, výborů pro podprogramy, výběru a složení skupin hodnotitelů, rozhodování o financování výzkumných programů a projektů, přípravy a vyhlašování výzev k vyjádření zájmu a podání nabídek zveřejňovaných v CORDIS a Úředním věstníku EU, monitorování a kontroly pokroku financovaných programů a projektů.

V Bruselu dne 25. března 2009

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

([1]) Viz EUROMET e.V. Byelaws 11.1.2007, *Rules and procedures* část B hlava III.